

Fylkesmannen i Vestfold

Arbeidsdepartementet

Postboks 8019 Dep

0030 Oslo

Vår saksbehandler / telefon:
Olav Øyasæter
33 37 23 93

Deres referanse:
13/3002

Vår referanse:
2013/6138
Arkivnr:

Vår dato:
08.11.2013

Høringsuttalelse - forslag til endring i forskrift om sosiale tjenester til personer uten fast bopel i Norge § 5

Vi viser til Arbeidsdepartementets (AD) høringsbrev datert 11. oktober 2013. Det foreslås endringer i forskriftens § 5, slik at NAV-kontorene i større grad enn i dag pålegges å undersøke utenlandske borgeres oppholdsstatus, ved søknad om tjenester etter lov om sosiale tjenester i NAV. Plikten til å innhente oppdatert informasjon bør gjelde i alle saker der forhold ved søkeren, eller ved dokumentasjon søker fremlegger, gir grunnlag for tvil om oppholdsstatus. Dette kan for eksempel være når den fremlagte oppholdstillatelsen er knyttet til et arbeidsforhold eller studieopphold som er opphørt, til et ekteskap/samboerskap som er oppløst eller til en forutsetning om at vedkommende har tilstrekkelig midler til selvforsørgelse.

Fylkesmannen i Vestfold har ingen bemerkninger til høringsforslaget. Vi mener likevel at det er nødvendig å kommentere en del forhold som etter vår vurdering er avgjørende for at forskriftsendringen skal gi mening i praksis.

Foruten flyktninger som er bosatt etter avtale med IMDI og familiegjenforente til disse, er EØS-borgere den største gruppen utenlandske borgere som oppsøker NAV-kontoret for tjenester etter denne loven. EØS borgere med registreringsbevis og fast bopel har fulle rettigheter etter loven. Det er lagt til grunn at registreringsbeviset er dokumentasjon på at vedkommende har lovlig opphold, har arbeid og ikke blir en urimelig byrde for de offentlige velferdsordningene.

Det er utlendingsmyndighetene, og ikke NAV, som er tillagt ansvar og myndighet til å vurdere registreringsbevisets gyldighet. Det er politiet som skal reise sak om tilbaketreking av registreringsbevis. En logisk slutning av dette vil være at politiet trakk tilbake registreringsbeviset til EØS-borgere som mister arbeid eller har lav inntekt slik at de blir avhengig av økonomisk sosialhjelp over tid. Videre at NAV-kontoret ikke innvilger stønad som følge av at disse personene ikke lengre har lovlig opphold.

I praksis fungerer det ikke slik. Temaet blir belyst i FAFO-rapport 2013:31 «Innvandrerne som skulle klare seg selv» side 83/84. Rapporten er finansiert av Arbeids- og velferdsdirektoratet (AV-dir.) og har trukket veksler fra prosjektet «kunnskapsutvikling om arbeidsmigrasjon» finansiert av AD.

Som det fremkommer av rapporten følger ikke politiet opp gyldigheten av registreringsbevis. I tillegg råder det stor uklarhet både i politiet og blant NAV-kontorene om hvem som skal vurdere gyldigheten. Vår erfaring er den samme. Vi påpekte også dette i vår høringsuttalelse av 18. august 2011. Konsekvensene av dette er at det har liten hensikt at NAV-kontoret kontakter politiet for å sjekke om EØS-borgere med registreringsbevis fortsatt har gyldig opphold.

I all hovedsak er det NAV-kontorene, og ikke politiet, som først får kjennskap til saken der det er tvil om registreringsbeviset er gyldig, eksempelvis ved at det søkes om økonomisk sosialhjelp som følge av tap av arbeidsinntekt, lav arbeidsinntekt eller redusert inntekt ved overgang til dagpenger. Som det fremkommer av departementets høringsbrev er taushetspliktsbestemmelsene i loven til hinder for at NAV-kontoret kan opplyse politiet om at en innehaver av registreringsbevis har søkt eller mottar økonomisk sosialhjelp. Dersom det skal være en reell avklaring av om registreringsbeviset er gyldig, må derfor taushetspliktsbestemmelsene endres. Det samme vil gjelde andre oppholdstillatelser der tillatelsen er basert på søkers eller herboendes forsørgerevne. Taushetspliktsbestemmelsene vil også i disse sakene være til hinder for at NAV informerer UDI om personens behov for tjenester etter loven.

Bestemmelsene knyttet til begrepet «Fast bopel», som fremkommer av forskrift og rundskriv til loven, er ikke tema for denne høringen. Vi ønsker likevel å kommentere de utfordringer NAV-kontorene og Fylkesmannen har knyttet til den praktiske anvendelsen av bestemmelsen, da dette har nær sammenheng med temaet for høringen.

For å ha fulle rettigheter etter loven må personen ha lovlig opphold og fast bopel i riket. Det er lagt til grunn at NAV-kontoret må gjøre en konkret individuell vurdering av om søker anses å ha fast bopel. I denne helhetsvurderingen kan det blant annet legges vekt på om personen er registrert i folkeregisteret i Norge, har ektefelle og eventuelt barn bosatt i Norge, er medlem av folketrygden, har skattemessige forpliktelser i Norge og personens bosituasjon. Det kan videre tas hensyn til oppholdets varighet og formål, oppholdstid forut for søknad om sosiale tjenester, fremtidsplaner og formålet slik det fremkommer av oppholdsgrunnlaget. Det imidlertid ikke nevnt noe om disse momentene skal vurderes som like viktige, eller om noen skal tillegges mer vekt enn andre. Det er heller ikke synliggjort hvor lenge vedkommende skal ha oppholdt seg i Norge når en skal vurdere om personen anses å ha fast bopel.

Resultatet av dette er at bestemmelsen om fast bopel tolkes ulikt i NAV-kontorene og av fylkesmannsembetene. Vi og andre embeter har informert AV-dir. om problemstillingen, uten at vi har mottatt den ønskede presiseringen. Vi mener at departementet bør presisere bestemmelsene knyttet til fast bopel, slik at det blir lettere å anvende bestemmelsene likt av NAV-kontorene og fylkesmennene. Til sammenlikning er det i F16.12.2011 nr. 1255 - «Forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket» - lagt til grunn at fast opphold i riket vil si opphold som er ment å vare eller har vart minst 12 måneder.

Med hilsen
Fylkesmannen i Vestfold

Erling Lae
Fylkesmann

Svein Lie
avdelingsdirektør/fylkeslege